

adommozgalom.hu
diakmozgalom@gmail.com

A SZABAD IFJÚSÁG AJÁNLATA

ADOM
diákmozgalom

Előszó

*Mi, a magyarországi diákság, generációnk és kortársaink érdekképviselőivel, ambícióval teli elképzeléseinkkel, modern megközelítésünkkel, a demokratikus, igazságos és szabad Magyarország jogos igényével fordulunk a **politikai pártokhoz, hazánk törvényhozóihoz és a teljes magyar közéleti nyilvánosságához**. A következő sorokkal kívánjuk megszólítani mindazokat, akik hangjukkal és döntéseikkel befolyásolják azt, hogyan vélekedünk közös dolgainkról, a mindannyiunkat érintő ügyekről; azt, hogyan tekintünk történelmünk sorskérdései és a magyar társadalom előtt álló nehézségek felé.*

Az **Alternatív Diákközpontú Oktatásért Mozgalom** gondolata több mint tíz éve, 2014-ben született, hogy a harminc éve megszilárdult oktatási körülmények megreformálását támogassa. Terveink, projektjeink és rendezvényeink célja azóta is az érdekképviselő, a kortársainkat érintő témák felkarolása és a közérthető edukáció.

A **2026. április 12-i magyar országgyűlési választás** jó alkalomként szolgál a magyar ifjúság számára, hogy javaslataink megtalálják azokat a politikai szereplőket, akik országgyűlési mandátumukkal képesek törvényerőre emelni a **Szabad Ifjúság Ajánlatának (SZIA)** pontjait. Közel húsz aktivistánkkal, az ország számos településéről, különböző szemlélettel és gondolkodásmóddal együtt dolgoztuk ki azokat a részletes javaslatokat, amelyek nyolc átfogó témakörön keresztül a **diákok és a fiatalság problémáira** és azok megoldására irányulnak. Az oktatási rendszer hibái, a fiatalok mentális egészsége, a zöld és fenntartható városfejlesztés, a vidéki kulturális és oktatási lehetőségek lemaradása, a gyermekvédelem és a digitálisan fejlődő Magyarország – ezek mind olyan, a diákságot közvetlenül érintő területek, amelyek segítségére, a problémák áthidalására szorulnak.

Történelmünk során a magyar fiatalok mindig kulcsszerepet játszottak hazánk sorsának alakításában. Ők vonultak utcára 1848. március 15-én a szabadságért, harcoltak 1956. október 23-án a függetlenségért, és hozzájárultak ahhoz, hogy 1989-ben valódi változás valósuljon meg.

Ma, 37 évvel a rendszerváltás után, hasonló felelősség hárul ránk. Itt az idő, hogy elődeink örökségét folytatva kiálljunk értékeink mellett, és alakítsuk a következő generációk sorsát

„Hass, alkoss, gyarapíts: s a haza fényre derül!”

Az ADOM Diákmozgalom csapata

Tartalom

Előszó	2
Tartalom.....	3
1. Diákélet Bizottság.....	4
2. Érdekképviselő Bizottság	7
3. Digitalizáció Bizottság	11
4. Oktatás Bizottság.....	14
5. Infrastruktúra Bizottság.....	18
6. Gyermekvédelem Bizottság	23
7. Mentális Egészség és Szociálpolitika Bizottság.....	26
8. Életkezdés Bizottság.....	29

1. Diákélet Bizottság

A jelenlegi magyar diákélet számos területen nem teljesít a benne rejlő lehetőségekhez mértent, pedig ez egy olyan meghatározó életszakasz, amely hosszú távon formálja az egész életünket. Célunk egy korszerű oktatási környezet kialakítása, amely támogatja a tehetségeket, segíti a fejlődést, és a diákok mindennapi tapasztalataira építve egy kiegyensúlyozottabb, összetartóbb és diákbarátabb oktatási rendszert alapoz meg.

1. Hozzanak létre multifunkcionális közösségi- és kulturális tereket!

A városokban és az oktatási intézményekben jelenleg is számos kihasználatlan vagy alulhasznosított tér található. Ezek átalakítása multifunkcionális közösségi és kulturális helyszínekké jelentős oktatási és társadalmi előnyökkel járhat. Az így létrejövő létesítmények alkalmasak lennének workshopok, diákgalériák, kiállítások, iskolai klubok és különböző programok megrendezésére, továbbá az ilyen helyszínek elősegítenék a közösségépítést, támogatnák a tehetséggondozást, valamint környezetbarát megoldást jelentenének a meglévő infrastruktúra újrahazsnosítására. A közös használat erősítené a város és az intézmény kapcsolatát, miközben a diákok nagyobb elismerést és láthatóságot kapnának.

2. A középfokú intézményekben alakítsanak ki kortárs mentorprogramot!

A program célja, hogy az új oktatási intézménybe érkező tanulók gyorsabban és könnyebben illeszkedjenek be az iskolai közösségbe. A mentor szerepet felsőbb éves diákok – elsősorban 11. évfolyamos tanulók – töltenék be, akik segítséget nyújtanak az iskola szabályainak, elvárásainak, szokásainak, programjainak, szakköreinek és versenyeinek megismerésében.

A program különösen a tanév elején lenne fontos, amikor az iskolaváltás miatt az új környezet fokozott stresszt és bizonytalanságot okozhat. A mentorok támogatása csökkentheti ezeket a terheket, és hozzájárulhat ahhoz, hogy a pozitív iskolai élmények hamarabb kialakuljanak. Ezenfelül a mentorok tanulásmódszertani segítséget is nyújthatnának azoknak a diákoknak, akik egyes tantárgyakból lemaradtak, vagy nehezen értik az adott tananyagot.

A mentorálás a diákok számára felelősségvállalást és kommunikációs készségeik fejlődését jelenti, miközben aktívan részt vesznek az iskola közösségi életében. A program így mind az új, mind a mentor szerepet vállaló diákok számára előnyös.

3. Hozzanak létre tematikus projektheteket!

A projektalapú oktatás jelenleg is része az oktatási rendszernek, azonban sok intézményben nem valósul meg megfelelő minőségben, vagy egyáltalán nem kerül megtartásra. Fontos, hogy a projekthetek nagyobb hangsúlyt és tudatosabb szervezést kapjanak. Indokolt az interaktív és élményalapú programok bővítése, külső előadók bevonása, valamint a csapatmunka erősítése.

A cél az, hogy a projekthetek ne csupán formális programként jelenjenek meg, hanem valóban hasznos és inspiráló élménnyé váljanak, amelyek segítik a diákokat készségeik fejlesztésében és életútjuk tudatos formálásában. A gyakorlati tanulás lehetősége kizökkenti a tanulókat a megszokott, ciklikus tanulási módból, és erősíti a közösségi élményt.

4. Dolgozzanak ki egy pályaorientációs- és készségfejlesztő programot!

Szükségesnek tartjuk olyan pályaorientációs események és készségfejlesztő workshopok bevezetését, amelyek segítik a diákokat a felnőttkori életre és a munkaerőpiacra való felkészülésben. Ezek a programok támogatnák a tudatos pályaválasztást, és olyan gyakorlati készségeket fejlesztenének, amelyeket a hagyományos tanórák keretében kevésbé sajátítanak el a tanulók. A diákok első kézből szerezhetnének tapasztalatokat különböző szakmai területekről.

5. Növeljék a szociális és kulturális támogatások körét!

A javasolt szociális és kulturális bérlettámogatási rendszer célja a diákok és családjaik anyagi terheinek csökkentése, valamint a sport- és kulturális programok szélesebb körű hozzáférhetőségének biztosítása. A rendszer kiterjedne a városon belüli és agglomerációs közlekedés támogatására, továbbá egészségmegőrző és kulturális programok – különösen múzeumok – kedvezményes vagy ingyenes igénybevételére.

Az Európai Unió több tagállamában – például Franciaországban és Németországban – a fiatalok számára már széles körben biztosított az ingyenes vagy jelentősen kedvezményes múzeumlátogatás, amely bizonyítottan növeli a kulturális részvételt és csökkenti a társadalmi különbségekből fakadó hozzáférési akadályokat.

A rendszer bevezetése ösztönzően hatna a kulturális és sportprogramokon való részvételre, elősegítené az egészséges életmódot, a szellemi fejlődést és a közösségi aktivitást, miközben erősítené az esélyegyenlőséget. A megnövekedett kulturális részvétel hosszú távon hozzájárulna a fenntartható kulturális fogyasztás kialakulásához és a hazai kulturális örökség nemzetközi láthatóságának növeléséhez.

6. Vizsgálják felül a köznevelési versenyek struktúráját, lebonyolítását!

A versenystruktúra megújítása elengedhetetlen a modern oktatási rendszer fejlesztéséhez. Indokolt az online, regionális és országos szintű állami versenyek és pályázatok számának növelése, amely hosszú távon hozzájárul a tehetséggondozás erősítéséhez. A cél egy átfogóbb és hozzáférhetőbb megmérettetési rendszer kialakítása, amely fokozza az esélyegyenlőséget.

Az új versenyformák bevezetése növelheti a diákok motivációját, és lehetőséget ad a tapasztalatszerzésre. A tudás- és készségalapú megmérettetések – például logikai, gyakorlati, művészeti, sport- vagy e-sport kategóriák – színesebbé és vonzóbbá tehetik a résztvételt. Az értékelésnek szakmailag megalapozottnak és átláthatónak kell lennie, miközben a mennyiségi bővítés nem mehet a minőség rovására.

7. Terjesszék ki a nemzetközi lehetőségek körét!

Az oktatási intézmények nemzetközi kapcsolatainak bővítése lehetőséget teremt a diákok számára új szemléletek megismerésére, valós tapasztalatok szerzésére és az idegen nyelvek anyanyelvi környezetben történő gyakorlására. A nemzetközi tapasztalat hozzájárul a nyelvi fejlődéshez, szélesebb perspektívát ad a világról és erősíti a kulturális nyitottságot.

8. Támogassák a független hallgatói lapokat!

Számos közép- és felsőoktatási intézményben lenne igény önálló hallgatói újság működtetésére, azonban az anyagi források hiánya ezt gyakran ellehetetleníti. A független hallgatói médiumok a demokratikus nyilvánosság alapvető terepei: fejlesztik a kritikai gondolkodást, az íráskészséget, a médiatudatosságot és a közéleti résztvételt.

Jelenleg sok diákszerkesztőség kizárólag saját forrásaira vagy esetleges támogatókra támaszkodik, ami bizonytalan működést eredményez. Átlátható és szakmai alapú pályázati rendszer bevezetése stabilabb működést biztosítana, miközben garantálná a szerkesztőségi függetlenséget is. Ez hosszú távon a sajtó utánpótlását és a médiapluralizmus erősödéséhez vezetne.

2. Érdekképviselő Bizottság

A diák- és hallgatói önkormányzatok fontos szerepet töltenek be az oktatási intézmények életében, mert lehetőséget adnak a tanulóknak arra, hogy aktívan részt vehessenek saját környezetük alakításában. A Diákönkormányzat elsődleges feladata a diákok érdekeinek hatékony képviselése az iskola vezetősége felé, így biztosítva, hogy a döntések során az ő szempontjaikat is figyelembe vegyék. A diákönkormányzat működése erősíti a demokratikus párbeszédet, és lehetőséget teremt arra, hogy a felmerülő problémákra közösen találjanak megoldást. Emellett hozzájárul ahhoz is, hogy a tanulók megtanuljanak kiállni saját és társaik érdekei mellett, ami a későbbi életük során is hasznos készség lesz.

1. Állítsák vissza és bővítsék ki a diákönkormányzatok jogkörét, beleértve a vétőjogot is!

A jelenlegi szabályozás szerint a Diákönkormányzat véleményét és közreműködését számos kérdésben ki kellene kérni, a gyakorlatban azonban ez legtöbbször csak a Sportnap, és más programok megszervezésére korlátozódik. Fontosnak tartjuk, hogy a Diákönkormányzatokkal összefüggésben létrejött jogszabályokat nem csak országos, de helyi (tankerületi) szinten is betartassák.

20/2012. EMMI rendelet 120.§ (4) bekezdés kimondja, hogy a diákönkormányzat véleményét nyilváníthat, javaslattal élhet a nevelési-oktatási intézmény működésével és a tanulókkal kapcsolatos valamennyi kérdésben.

20/2012. EMMI rendelet 120.§ (6) bekezdése rendelkezik arról, hogy azokban az ügyekben, amelyekben a diákönkormányzat véleményének kikérése kötelező, a diákönkormányzat képviselőjét a tárgyalásra meg kell hívni, és az előterjesztést, valamint a meghívót - ha jogszabály másképp nem rendelkezik - a tárgyalás határnapját legalább tizenöt nappal megelőzően meg kell küldeni a diákönkormányzat részére.

https://www.oktatas.hu/pub_bin/dload/kozoktatas/pok/Miskolc/2022/Diakonkormanyzatok_mukodese.pdf

2. A fenntartó nyújtson szellemi és anyagi segítséget is az iskolai diákélet kiépítésében!

A diákok szellemi fejlődését nagyban befolyásolja a szabadidős tevékenység, a közösségi élet is. Az iskolai diákönkormányzatok – eredeti céljukkal ellentétben – jelenleg leginkább a közösségi események szervezéséről ismertek, melyhez azonban nekik is támogatásra van szükségük. Javasoljuk, hogy a diákönkormányzati munkát segítő pedagógusokon (DMSP) túl a tankerületi központ is biztosítson szakmai támogatást – például kijelölt közösségfejlesztési szakember bevonásával –, valamint évente, diáklétszám-arányosan meghatározott pénzügyi keretet az iskolai diákprogramok megvalósítására.

3. Építsék be a 9. osztályos osztályfőnöki órák tananyagába a diákjogokat!

A diákönkormányzatok elsődleges szerepe jelenleg a közösségi programok szervezésében rejlik – pedig valójában sokkal fontosabb céljuk van. A diák-érdekképviselő fogalma mára szinte teljesen ismeretlenné vált a tanulók számára: ennek okai a tájékozatlanság, az információ hiánya és az érdektelenség. Az osztályfőnöki óra kiváló lehetőséget és keretet adna a diákjogok megismertetésére a 9. osztályos tanulókkal.

Javasoljuk, hogy a jelenlegi “közösségi nevelés” kerettantervet dolgozzák át úgy, hogy abba 9. osztályban legalább 3 tanóra “diákjogi alapismeretek” tananyag kerüljön, és 9-12. osztályban kéthavonta egy tanóra a tanulók érdekképviselői kérdéseinek, az osztály DÖK-képviselőjével való egyeztetésnek is teret adjon.

https://www.oktatas.hu/pub_bin/dload/kozoktatas/kerettanterv/kozossegi_neveles_kerettanterv_9_12.docx

4. Hozzanak létre állandó diák-érdekképviselői rendszert!

A Diákönkormányzatok autonóm, az iskola diáksága által létrehozott szervezetek. Ezeket jelenleg semmilyen központi szerv nem fogja össze, nincs olyan támpont vagy keret, mely alapján az iskolai DÖK-ök felépíthetnék saját működési rendszerüket, választásaikat.

Javasoljuk, hogy hozzanak létre országos egyeztető fórumot a Diákönkormányzatoknak, mely fórum működését kapcsolják össze az Országos Diákparlament működésével is.

Javasoljuk továbbá, hogy a Diákönkormányzatok részére dolgozzák ki az önálló költségvetés kezelésének lehetőségét, mely lehet a DÖK pénztárosa által kezelt pénz, vagy a tankerülettől lehívható éves keretösszeg is.

Kérjük, hogy az iskoláknak tegyék kötelezővé egy központi e-mail cím létrehozását, melyen bárki elérheti a mindenkori DÖK elnököt, az iskolák közötti események szervezésének megkönnyítéséhez.

5. Javasoljuk, hogy a tanári karnak és a diákképviselőeknek legyen szavazati joga az intézményvezető megválasztásakor!

Fontosnak tartjuk, hogy elsődlegesen a helyi pályázókat hallgassák meg a kiválasztás során. Ha egy külsős szakember ül az intézmény élére, neki sem a diákokkal, sem a tanárokkal nem lesz közvetlen kapcsolata. Nem ismeri belülről az esetleges intézményi problémákat, a tanárok és a diákok sajátosságait. Ha a tanári karnak és a diákönkormányzatnak is lenne véleményezési joga, az adott esetben még nagyobb tekintélyt adna az intézményvezetőnek és számára is egy megerősítés arról, hogy amit képvisel, azzal a többség egyetért.

6. Hozzanak létre egy digitális, anonim bejelentő felületet a diákokat ért jogsértések közvetlen bejelentésére!

Az anonim bejelentő felületre azért van szükség, mert a tanárok/ osztályfőnökök és az igazgató nem tud feltétlenül, minden esetben pártatlan lenni. A tanárok között sok iskolában vannak magánéleti összefonódások, amelyek részrehajlóvá tehetik őket. Az igazgatóknak - főleg a jelenlegi tanárhiányban - meg kell őrizniük a pedagógus-létszámot, illetve rájuk sem vet jó fényt, ha kiderül egy alkalmazottjukról, hogy visszaélést követ el. A 112-es segélyhívó pedig nem minden esetben megfelelő megoldás, ők csak akkor jönnek ki, ha bűncselekmény történik, azaz, ha már megtörtént - az akár végzetes - baj. Jelenleg, ha például egy kiskorú diáklányt szexuális zaklatás ér - és nem mer, vagy nem tud a szülőhöz segítségért fordulni - akkor teljesen magára van hagyva. Ha a tantestület valamely tagjához fordulnak, nemhogy segítségre, hanem még akár megtorlásra is számíthatnak.

<https://index.hu/belfold/2025/07/13/szexualis-zaklatas-gyor-moson-sopron-iskola-tanar-diak-eltussolas/>

<https://merce.hu/2022/01/24/elkuldtek-egy-gimnaziumi-tanart-szexualis-viselkedese-miatt-a-tanart-lebuktato-diakok-ellen-fegyelmi-eljarast-indult/>

<https://nlc.hu/csalad/20210305/eroszak-nemi-kozepiskolai/>

7. Biztosítsák az iskolák autonóm működését, az oktatási kormányzat ellenőrző funkciót lásson el. Hozzanak létre felelős Oktatási Minisztériumot!

Az iskolák bizonyos fokú önállósága lehetővé teszi, hogy a pedagógusok nagyobb szabadsággal dolgozhassanak, és biztosítja, hogy a helyi közösség – pedagógusok, diákok, szülők – aktívan részt vehessen az iskola életének alakításában, hiszen ők ismerik legjobban a fiatalok helyi igényeit. Javasoljuk az oktatási centrumok számának növelését és az intézményfenntartás decentralizálását. A helyi ügyek gyorsabb és hatékonyabb kezelése érdekében célszerű kisebb, lokális oktatási centrumokat létrehozni. Emellett támogatjuk egy külön minisztérium felállítását a köznevelés, szakképzés, felsőoktatás és felnőttképzés irányítására, amely ellenőrzi az iskolák autonóm pénzkezelését, döntéseit és irányítását.

<https://adommozgalom.hu/tevekenysegeink/12-pont/>

8. A diákok véleményét, valamint igényeit hangsúlyosan vegyék figyelembe a kollégiumok, iskolák felújítása során.

A diákok nagy része kollégiumokban tölti az iskolai életük jelentős részét, ezért fontos, hogy a visszajelzéseiket és igényeiket meghallgassák, és figyelembe vegyék a felújítások során. A közösségi terek – amelyek nagyban hozzájárulnak a szociális fejlődéshez – kialakításánál érdemes a diákokat is bevonni, például szavazás útján dönteni arról, milyen funkciókat szeretnének használni. Hiába épül egy nagy tornacsarnok, ha a diákok inkább egy filmvetítő teremre, egy kisebb edzőteremre néhány géppel, vagy egy pingpongasztallal ellátott helyiségre vágnak.

3. Digitalizáció Bizottság

A digitalizáció az oktatási rendszerben különösen sokrétű lehetőségeket magába foglaló eszközök összessége mind az információszerzés, mind a kommunikáció terén. A digitális forradalom elősegítette az okostáblák, online tananyagok és a mesterséges intelligencia pozitív beférkőzését a mindennapi edukációba. Az internet különböző tanulási platformokat, kreativitást és tanulási élményt kínál az ifjúság számára. Mindazonáltal ezeket az alternatívákat nem használjuk ki maximálisan a közoktatás digitális képzetlensége és egy országos digitális oktatási stratégia hiánya miatt. Habár ez a terület számos lehetőséget tartogat pedagógusoknak és diákoknak egyaránt, a tény az, hogy több kihívással és problémával is szembe kell néznie a magyar oktatási rendszernek, mint a generációs különbségek, szociális háttér, valamint a digitális műveltség hiánya.

1. Vizsgálják felül a mobiltelefonok korlátozását!

A 2024. szeptember 1-től hatályos 245/2024. Kormányrendeletben bevezették az iskola területén használatukban korlátozott tárgyak körét, többek között minden olyan telekommunikációs eszközre is, amely kép- és hangrögzítésre és internetelésre alkalmas. A diákok a XXI. századi eszközök – köztük a Magyarország Kormánya által biztosított állami laptopok – iskolai használatának korlátozására kényszerülve kimaradnak az új technológiai eszközök oktatási integrációjából; így a lehetőségek helyes használatának oktatása is elmarad. Ugyanakkor széles körben tapasztalható tendencia, hogy a mobiltelefonok bizonyos mértékű, tanórai korlátozása erősíti a diákok közötti szociális kapcsolatot és lehetőséget biztosít a kommunikáció kialakítására.

2. Segítsék elő a digitális eszközök használatát a tanórákon!

A hagyományos tantárgyak, mint az irodalom, a matematika, természettudományi tárgyak mind hozzájárulnak ahhoz, hogy a diákok megszerezzék az alapismereteket. Nemzetközi szinten az oktatás hatékonyságát a gyakorlati tudás fejlesztése határozza meg: ezt pedig jelentősen támogatják azok az eszközök (számítógép, laptop, táblagép, mobiltelefon stb.), amelyek kreatív, könnyen elérhető és audiovizuális segítséget adnak a magyar diákság kezébe. A technológiai fejlődés számos új eszközt bocsájt több millió felhasználó rendelkezésére, amelyek iskolai alkalmazása a tanulás és tanítás elősegítésére egyike a velünk élő XXI. századi kihagyhatatlan fejlesztéseknek. Nem azt hirdetjük, hogy szabálytalan rendszerben, a valós, emberi kommunikációt felváltandóan használjuk ezeket az eszközöket. Azonban az, ha figyelmen kívül hagyjuk létezésüket, nem hoznak hosszú távú megoldást a magyar közoktatás digitalizációja terén.

3. Vizsgálják felül a digitális kultúra tárgy tananyagát!

A Nemzeti Alaptanterv (NAT) digitális kultúra tantárgyra kiterjedő középiskolai tantervében jelenleg is megjelennek olyan részek (például Információs társadalom, e-Világ, Online kommunikáció), amelyek hozzájárulnak a diákok egészséges internethasználatához. Azonban gyakorlati szinten a számítástechnikai tananyag tömörsége, részletessége és az érettségire való felkészítés miatt a digitális kultúra területének oktatása elmarad. A tantárgy tananyagának átalakítása a tantervi részek kiegyensúlyozottságára nézve lenne hasznos, illetőleg azért, hogy a diákok elsajátíthassák a magasabb digitális kompetenciához kellő ismereteket.

4. Foglalják keretekbe a mesterséges intelligencia használatának lehetőségét!

A mesterséges intelligencia új kapukat nyitott ki az élet számos területén az elmúlt évek során. A technológia rohamos fejlődésével az elkövetkezendő évtizedekre meghatározó, globális tényezővé válik többek között a tudományos élet, oktatás, államigazgatás, ipar és az egészségügy területén. Az MI hosszútávú jelenléte és alkalmazása arra ösztönözte az politikát hazai és nemzetközi szinten, hogy egy átfogó szabály- és jogrendszer dolgozzanak ki a mesterséges intelligencia etikus és igazságos használatára.

Az Európai Parlament és a Tanács 2024. június 13-i (EU) 2024/1689 rendelete (MI rendelet) alapján 2025. szeptember 3-án megjelent Magyarország felülvizsgált Mesterséges Intelligencia Stratégiája a 2025-2030-as időszakra, amely rögzíti a mesterséges intelligencia szabályozására és biztonságos használatára vonatkozó intézkedéseket is. Az ebben megfogalmazott társadalmi tudatosságnövelő és oktatási programok mihamarabbi elindítása az MI egyre gyorsuló térnyerése miatt az egyik legsürgetőbb intézkedések közé tartozik. A magyar diákság körében a mesterséges intelligencia tudatos és biztonságos keretek között történő használatát a részletes és hatékony edukációval lehet elérni, a technológia magyar közoktatásba, tananyagba való integrációja útján. Az MI fiatalságot is érintő veszélyei közé tartozik az adatok külföldi, nagyvállalatok általi felhasználása is, amely Magyarországon is több százezer felhasználót helyez kockázatos, nem kívánt helyzetbe. Ennek érdekében az adatvédelmi intézkedések szigorítását és az erre irányuló, már meglévő törekvések erősítését kell kitűzni célul.

5. Fejlesszék az okostankönyveket, a tanulást segítő digitális felületeket!

A Nemzeti Köznevelési Portálon és a Sulinet Digitális Tudásbázison okostankönyvek új generációja érhető el. Ez természetesen nem jár a papíralapú tankönyvek megszűnésével, hiszen a diákok többsége szívesebben tanul hagyományos tankönyvekből, azonban a digitális tananyagok használata nem általános gyakorlat a pedagógusok és a tanulók körében. A tanulást segítő felületek területén fejlesztésre, népszerűsítésre szorul a magyar közoktatási rendszer, ugyanis az okostankönyvek számos olyan innovációval és következképpen előnnyel rendelkeznek -- mint például a tananyag korlátlan kiterjedése, az önellenőrzés mint készség fejlesztése, valamint a digitális úton történő problémamegoldás –, ami elősegíti a modern tanulás-tanítást, és a korszerű módszertanokat.

6. Akkreditálják a digitális tankönyveket!

Az Oktatási Hivatal dinamikusan fejleszti és újítja a középiskolás diákok számára elérhető Tankönyvkatalógust. Az egyik legfőbb cél, hogy hiánypótló és színvonalas tankönyvek jöjjenek létre, minden tanuló mostani és későbbi tanulmányainak támogatása, valamint az infokommunikációs eszközök készségi szintű felhasználásának biztosítása érdekében. Ezáltal széleskörű lehetőségek tárháza állna a fiatalság rendelkezésére, hogy a számukra legmegfelelőbb és leghatékonyabb felületet válasszák.

7. Építsék be a tantervbe a forráskritikát, a kritikus gondolkodást az interneten olvasott információkkal szemben!

A XXI. századi, „információs kor” és kibővült ismerettár miatt egyre nehezebb hiteles forrásból tájékozódni az interneten, objektíven és kritikusan tekinteni az olvasott/feldolgozott hírekre, tartalmakra. Az ilyen típusú álhírek és félinformációk károsan hatnak a társadalomra – főként a szociális fejlődésben lévő diákságra. A közoktatásban tanuló diákok számára elengedhetetlen a kritikus gondolkodás kompetenciájának fejlesztése ahhoz, hogy a digitális térben a mesterséges intelligencia által generált hamisított képek és videók – amelyeket egyre gyakrabban használnak fel propagandacélokra – megtévesztésével szemben hatékony tudásanyag álljon rendelkezésükre. Ehhez szakirányú pedagógusokra, szakértőkre van szükség, akik segítségül szolgálnak a tanulóknak, hogy különböző módszerekkel könnyen felismerjék ezeket a digitális befolyásoló tényezőket.

4. Oktatás Bizottság

Az oktatás politikai szintű fejlesztése kulcsfontosságú, hiszen egy jól képzett társadalom teremti meg a versenyképes munkaerőt és az ország gazdasági sikerét, szélesebb lehetőségeket kínálva az egyéneknek. A jelenlegi magyar rendszer azonban (a diákok és pedagógusok motivációját felemészítve) súlyos kihívásokkal küzd. Bár a helyzet mélyreható reformokra szorul, a változás lehetséges és elengedhetetlen a közös jövőnk érdekében. Ebben a szakaszban a következőket javasoljuk:

1. Biztosítsák a szabadabb tankönyvválasztást!

A köznevelés eredményességének növelése érdekében indokolt, hogy a pedagógusok rugalmasan alkalmazkodjanak a tanulók eltérő kompetenciáihoz és egyéni szükségleteihez. A stratégiai cél nem a rögzített tantervi tartalom módosítása, hanem a pedagógiai eszköztár és módszertan tudatos diverzifikálása. Ez a megközelítés garantálja a személyre szabott, differenciált fejlesztést, valamint az ismeretátadás olyan sokszínűségét, amely minden diák számára biztosítja a sikeres előrehaladást.

2. Terjesszék ki a pedagógusok kompenzációját!

Az elsődleges célunk a pedagógustársadalom motivációjának helyreállítása, elvégre jelenleg a tanárok rengeteg olyan többletfeladatot (például tehetséggondozást, táboroztatást vagy szakköröket végeznek) amelyek nincsenek anyagilag elismerve, ráadásul számos intézménytípusban a béren kívüli juttatások rendszere is hiányos. Éppen ezért szükségesnek tartjuk a korábbi, tapasztalati alapú béremelési struktúra visszaállítását, amelyben a fizetések háromévente, külön adminisztrációs terhek és kényszerű minősítési eljárások nélkül, automatikusan emelkednének. Ez a lépés nemcsak a szakmai tapasztalatot ismerné el méltó módon, hanem a pályakezdők számára is egy kiszámítható, már rövid távon is érzékelhető növekedést garantáló életpályát kínálna, biztosítva, hogy végre minden elvégzett munkaóra és túlóra kifizetődjön.

3. Állítsák vissza 18 éves korra a tankötelezettségi korhatárt!

Elismerjük, hogy bizonyos személyek motivációjuknál, családi körülményeiknél, esetleg képességeiknél fogva csak korlátozottan alkalmasak az oktatásban való részvételre 16 éves kor után, de fontosnak tartjuk hangsúlyozni, hogy jelenleg nem valósul meg az oktatási rendszerben a koherencia (az első szakma megszerzése legkorábban a fiatalok 17 éves korában lehetséges), a szakma nélküli vagy szakmával rendelkező, de munkatapasztalattal nem rendelkező fiatalok munkaerőpiaci esélyei pedig rendkívül kedvezőtlenek. Mivel a korai iskolaelhagyás legnagyobb meghatározója a társadalmi helyzet, az oktatási rendszer így nem teremti meg a szükséges esélyegyenlőséget. Emellett a 18 éves korig tartó tankötelezettség mellett szól, hogy a neveléstudományi szakirodalom szerint a 16–17 éves korú fiatalok rendkívül veszélyeztetettek.

4. Dolgozzanak ki pályaaorientációs rendszert már 8. osztálytól!

Az iskolai pályaaorientáció csekélyége miatt a legmeghatározóbb faktor egy diák pályaválasztásában az otthoni minta, családi háttér. Az oktatási rendszernek biztosítani kell megfelelő tájékoztatást a diákoknak a munkaerőpiaci szükségletekről, illetve arról, hogy mennyire jövedelmezőek egyes területek. A középfokú oktatásban egy olyan korai szelekció zajlik le, ami nagyban befolyásolja a diákok életútjait. Nagyon nehéz egyik intézménytípusból a másikba kerülni, még a későbbi fakultációs tárgyak közötti váltás is akadályokba (valós vagy pszichés) ütközhet, különösképp az érettségi struktúrája miatt. Lehetővé kell tenni a diákok szabadabb mozgását a középfokú oktatásban. Ehhez szorosabb intézményi együttműködést javasunk (akár felsőoktatási intézményekkel).

5. Vizsgálják felül az Iskolai Közösségi Szolgálat kereteit!

A közösségi szolgálat (IKSZ) jelenlegi formájában nem éri el kívánt céljait. Nem erősíti a diákok szociális érzékenységét, ugyanis a követelmény jellemzően bürokratikus nehézségként van kezelve. Emellett előnyben részesíti azokat a kapcsolati tőkével rendelkező diákokat, akik kevés, vagy nulla tényleges munkával igazolni tudják kötelezettségeiket. Mivel sokszor egyes intézményeknek nincs meg a szükséges szerződési struktúrája vagy infrastruktúrája, azok, akik mégis önkéntes munkát végeznek sokszor haszontalan vagy “szellem” feladatokat kapnak, ezzel egy nagyon rossz első benyomást hagyva a diákokban a közösségi tevékenységekről. Véleményünk szerint így a program a rendeltetésével ellentétes célt ér el.

Javasoljuk, hogy a gimnáziumi tanulók a tervezett továbbtanulási irányukhoz kapcsolódó, tényleges szakmai tapasztalatot szerezhessenek. A szakképzésben részt vevő diákok esetében a kötelező szakmai gyakorlat kerüljön elismerésre közösségi szolgálatként, így elkerülhető a párhuzamos, indokolatlan többletterhelés.

A cél az, hogy a tanulók ne pusztán adminisztratív kötelezettséget teljesítsenek, hanem az önéletrajzukban is értékelhető, valós munkatapasztalattal gazdagodjanak. A részletszabályok kidolgozását szakmai szereplőkre bízánk annak érdekében, hogy a megszerzett tudás a munkaerőpiacon is hasznosítható legyen.

6. Integrálják a differenciált oktatást!

Ennek a megközelítésnek a megértése és elfogadása lényeges a pedagógia számára ahhoz, hogy a különböző tanulói szükségleteket természetesként fogadja el és támogassa. Ez a szemlélet a deficitek ismerete mellett, azokat nem kizárólagossággal figyelembe véve, a tanulói erősségekre fókuszál, és a fejlődésben a támogató szociális közeg kiemelkedő jelentőségét hangsúlyozza.

7. Csökkentsék a diákok otthoni terhelését!

Célunk a diákok szabadidejének érdemi növelése. Már az általános iskolában is jellemző, hogy a tanulók a napi – sokszor 7–8, esetenként akár 10 órás – iskolai jelenlét után további jelentős időt töltenek otthon házi feladatokkal, beadandókkal és tanulással. Ez számottevően csökkenti a rendelkezésükre álló szabadidőt.

Ennek következtében kevesebb lehetőségük marad az aktív kikapcsolódásra – például sportra vagy kreatív tevékenységekre –, és nagyobb eséllyel választanak passzív időtöltést, mint a közösségi média használata. A tartósan passzív szabadidős tevékenységek hozzájárulhatnak mentális problémák (például szorongás, depresszió), fizikai következmények (például elhízás), valamint alvászavarok (például inszomnia) kialakulásához.

Az is előfordul, hogy a diák a pihenést helyezi előtérbe, és emiatt elmarad a tanulmányi feladataival. Ez az iskolában negatív visszajelzéseket (például elmarasztalást) eredményezhet, ami hosszabb távon kedvezőtlen attitűdöt és motivációcsökkenést alakíthat ki.

Célunk nem a házi feladat teljes megszüntetése, hiszen tisztában vagyunk a gyakorlás és az elmélyítés fontosságával. Ugyanakkor fontosnak tartjuk, hogy a feladatmennyiség meghatározásakor a diákok életkori sajátosságai és szabadideje is érdemi szempont legyen, továbbá, hogy a rendszer támogassa az egészséges napi rutin kialakítását. Különösen a fiatalabb korosztály esetében meghatározó a megfelelő mennyiségű és minőségű pihenés a kiegyensúlyozott fejlődés szempontjából.

8. Tegyük átláthatóvá az oktatást!

A tanulók gyakran információhiány miatt nem látják a tananyag célját és relevanciáját. Az oktatás hatékonysága érdekében elengedhetetlen, hogy a képzési időszakok elején a pedagógusok ismertessék a tantervet és annak gyakorlati, valós életbeli hasznosíthatóságát. Ez a kontextusba helyezés növeli a motivációt, fejleszti a reflexiós készséget, és a passzív befogadás helyett tudatosabb tanulást eredményez.

5. Infrastruktúra Bizottság

Jelenleg a magyar oktatási rendszerben több száz olyan intézményben folyik tanítás, amelyek jelentős része évtizedekkel ezelőtt épült. Ezek az épületek és az őket kiszolgáló infrastruktúra mára sok esetben nem képes megfelelni sem a korszerű pedagógiai módszerek, a digitális oktatás, sem pedig az energiahatékonysági és biztonsági elvárások követelményeinek. Az infrastruktúra megújítása ezért nem csupán esztétikai vagy kényelmi kérdés, hanem az oktatás minőségének, hozzáférhetőségének és hosszútávú fenntarthatóságának alapfeltétele. Eközben fiatalok a lehetőség hiányában az országunk fővárosa felé veszi az irányt, ezáltal az oktatás, a közlekedés, az életszínvonal minősége Budapesten kulminálódik. Éppen ezért kell biztosítani a vidék és a megyeszékhelyek agglomerációjának kidolgozott fejlesztését, amelyhez az érintettek bevonását is szükségesnek látjuk.

1. Korszerűsítsék az oktatási intézmények épületeit!

A fűtési időszak tapasztalatai egyértelműen megmutatják, hogy számos intézmény nem képes állandó, megfelelő hőmérsékletet biztosítani és azt huzamosabb ideig megtartani. Ez közvetlenül rontja a tanulási hatékonyságot és a pedagógusok munkakörülményeit, ezért szükséges az épületek hőtechnikai fejlesztése.

Az egyre gyakoribb hőhullámok miatt a tanév végi időszakban és az érettségi idején is biztosítani kell az optimális beltéri hőmérsékletet. Indokolt a hűtési megoldások, például a klímaberendezések célzott támogatása, adott esetben ezek modernizálása.

Az épületek adekvát hőszigetelése nemcsak komfortnövelő, hanem jelentős energiamegtakarítást eredményez, így kulcsszerepet játszik az oktatási intézmények előremutató fenntarthatóságában.

2. Segítsék elő az iskolák fenntarthatóságát, hozzanak létre napelem-pályázatot az oktatási intézményeknek!

Számos oktatási intézmény elavult elektromos hálózattal működik, amely biztonsági kockázatot jelent a diákok és a dolgozók számára. A technikai berendezés felülvizsgálata és korszerűsítése nélkülözhetetlen többek között a tűzveszély csökkentése érdekében.

A megújuló energiaforrások, különösen a napelemek alkalmazása hosszútávon jelentős költségmegtakarítást eredményez az intézmények számára, csökkentve az állami fenntartás terheit. A napenergia használatát iskolaépületek energiaellátására fokozatosan előnyben kell részesítenie az államnak a fosszilis energiahordozókkal szemben az iskolai épületek felújításánál, vagy újak építésénél a közeljövőben.

Az oktatási és kollégiumi épületek stabil és korszerű áramellátása alapfeltétele a digitális oktatásnak és az energiahatékony működésnek, ezért energetikai és fenntarthatósági szempontból kiemelt jelentőségű.

3. Zárkóztassák fel a kollégiumokat!

A kollégiumi épületek állapota közvetlen hatással van a hallgatók életminőségére és tanulmányi eredményére. A hőszigetelési és fűtési rendszerek korszerűsítése kardinális az egészséges és tanulásra alkalmas lakókörnyezet kialakításához.

A tanulószobák és a számítógépterem hiánya vagy rossz állapota esélykülönbségeket teremt a hallgatók között, ezért ezek biztosítása a felsőoktatási esélyegyenlőség kulcseleme.

Az elavult elektromos hálózatok nemcsak biztonsági kockázatot jelentenek, hanem akadályozzák a modern eszközök használatát is. A korszerűsítés a jövőre nézve költséghatékony megoldás, amely egyúttal az intézmények fenntartható működését is szolgálja.

4. Fejlesszék a digitális infrastruktúrát a köznevelésben!

A jelenleg fejlődő oktatási rendszerben, nem megfelelő a digitális infrastruktúrára szentelt figyelem. A Kréta és a Neptun a növekvő hallgatói igényeket nem képes kiszolgálni, márpedig évről évre egyre több tanuló vesz részt felsőoktatási képzésekben, miközben alap- és középszinten is megnőtt a közoktatásban tanulók száma.

A rendszerek felülvizsgálata, felhasználóbarátabb felület kialakítása lényegi lépés a modern, fejlődő Magyarország megteremtéséhez. A lépés szükségességét olyan korábbi precedensek bizonyítják, mint a Kréta rendszere ellen indított többszöri hekkertámadások, amelyek következményeként számtalan diák személyes adatai szivárogtak ki. A Neptun és a Felvi.hu felületei esetén pedig gyakoriak a túlterheltség miatt bekövetkező leállások.

A magyar köz- és felsőoktatásban részt vevő tanulók és tanárok érdeke az infrastruktúra fejlesztése, az iskolakezdés, és a tárgyfelvétel zökkenőmentességének biztosítása érdekében.

5. Fordítsanak figyelmet a diákok közlekedési lehetőségeire!

Ma mind a városban, mind az agglomerációban utazó diákok közlekedési nehézségekbe ütköznek. A jelenlegi buszmenetrendek számos alkalommal nem racionálisak és nem illeszkednek a valódi felhasználói viszonyokhoz. A közösségi közlekedési járművek kapacitása nem optimalizált a tanulók és a többi állampolgár számára, különösen a reggel és a késő délután közlekedők esetén. Célszerű lenne ezen időszakokban sűríteni a járatszámot, illetve csúcsidőben nagyobb férőhellyel rendelkező járműveket alkalmazni, korszerűbb járműveket beszerezni, ezzel erősítve a már meglévő eszközparkot; miközben a délelőtti, kevésbé terhelt napszakokban át lehetne csoportosítani az erőforrásokat. Elengedhetetlen lenne a megfelelő infrastruktúra biztosítása fedett, adott esetben fűtött és ülőhelyekkel ellátott megállók és buszpályaudvarok kialakításával, hogy a várakozás körülményei is javuljanak.

6. Hozzanak létre iskolautcát azoknál a köznevelési intézményeknél, melyek közelében forgalmasabb útszakaszok találhatóak!

Az iskolautcák kialakításával az oktatási intézmények körül olyan környezet hozható létre, amely biztonságos a gyermekek testi épségére, illetve az egészségükre is. A tanítási idő kezdetén és végén a gépjárműforgalom az intézményeknél megnő, amelynek következménye, hogy rendszeres torlódások alakulnak ki, balesetveszélyes helyzeteket válthat ki a megnövekedett járművek száma és fokozott lég- és zajszennyezés tapasztalható. Az iskolautca koncepciója időszakos vagy állandó jelleggel korlátozná a forgalmat az iskolák, óvodák közvetlen környezetében. Ennek köszönhetően jelentősen csökkentené a balesetek lehetőségét, biztonságosabbá tenné a gyalogos és kerékpáros közlekedést az oktatási intézmények vonzáskörzetében; ezzel pedig ösztönözné a diákokat a környezetkímélő közlekedési eszközök használatára.

7. Fejlesszék az agglomerációs és a vidéki lehetőségeket!

Legyenek a biztosítva fejlesztő lehetőségek az agglomeráció és a kistérségek számára, hogy a települések lakói ne a lehetőség hiánya miatt menjenek a nagyvárosi központokba. A multinacionális vállalatok ellenében a helyi termelőket, családi vállalkozásokat előnyben részesítve kell teret adni a regionális termelés fellendülésének, ezáltal pedig megfékezni az agglomeráció, illetve a vidéki települések gazdasági függését a főváros és a nagyvárosok irányába.

A nappali képzésben tanuló hallgatók számában Budapesten az elmúlt 10 évben magabiztos növekedés tapasztalható, míg a magyarországi régiók egyetemi hallgatóinak aránya fokozatosan csökken vagy évek óta stagnál. Mindeközben országos szinten az elmúlt időszakra a hallgatók számának folyamatos emelkedése jellemző. Ezért a vidéki egyetemek fejlesztését, felzárkóztatását kell előtérbe helyezni annak érdekében, hogy a regionális központok leküzdhessék az oktatás színvonala közötti szakadékot a fővárossal, ezáltal pedig több tanulót vonzanak be a vidéki felsőoktatási intézmények is.

Az agglomerációban és vidéken biztosítsanak több közösségi lehetőség a fiatalok és felnőttek számára. Fordítsanak támogatást a feltörekvő, helyi szervezésű közösségi rendezvényekre, programokra, ezzel elősegítve a vidéki kulturális és közösségi élet felvirágzását.

8. Bővítsék a zöldterületeket az oktatási intézmények környékén!

Az egyre súlyosbodó klímaváltozás és a városi hősziget hatás, különösen nagyvárosi környezetben, például Budapest és a megyeszékhelyek területén indokoltá teszik a zöldfelületek arányának növelését. A parkok, fasorok és közösségi zöldterek csökkentik a nyári felmelegedést, javítják a mikroklímát és közvetlenül hozzájárulnak az egészségesebb iskolai környezethez is.

A növényzettel borított területek javítják a levegő minőségét, csökkentik a portterhelést és elősegítik a csapadékvíz helyben tartását, ami mérsékli a villámárvizek kockázatát. A zöldinfrastruktúra fejlesztése így nem csupán környezetvédelmi, hanem közegészségügyi és klímaadaptációs kérdés is.

Nélkülözhetetlen egy olyan országos szintű, célzott támogatási program, amely ösztönzi az önkormányzatokat új parkok létrehozására, barnamezős területek zöld célú hasznosítására és városi erdők telepítésére. A zöldfelületek bővítése hosszú távon növeli a települések életképességét és fenntarthatóságát.

6. Gyermekvédelem Bizottság

A gyermekvédelem alapvető kötelesség: minden társadalom felelőssége, hogy megvédje a legkiszolgáltatottabb tagjait. A gyerekek nem tudják saját érdekeiket érvényesíteni, ezért különösen fontos, hogy legyen egy olyan szociális védőháló, amely időben felismeri a veszélyhelyzeteket, és valódi segítséget nyújt. A biztonságos, támogató környezet nem kiváltság, hanem alapvető emberi jog, különösen a gyermekek esetén. A gyermekvédelemben fektetett erőforrás nem költség, hanem hosszú távú befektetés egy egészségesebb, felelősségteljes és szilárd erkölcsi alapokon nyugvó társadalomba.

1. Erősítsék meg a gyámügyi és bírósági eljárásokat a családon belüli erőszak esetében!

A bűncselekményektől való elrettentésben nem elég a büntetés súlyosságát erősíteni. Szükséges a törvénykezési rendszer működésének a hatékonyabbá tétele, különösen gyermekvédelmi ügyekben. Javasoljuk a bírói és adminisztratív apparátus megerősítését.

2. Népszerűsítsék az anonim bejelentési lehetőségeket a családon belüli erőszak vonatkozásában!

A meglévő anonim bejelentési lehetőségeket szélesebb körben kell megismertetni a társadalommal, leginkább családon belüli problémák vagy gyermekbántalmazás esetén. Ezeket a felületeket célszerű lenne aktívan népszerűsíteni az iskolákban, valamint társadalmi célú hirdetések keretében is. Jelenleg több ilyen lehetőség létezik – például névtelen bejelentést lehet tenni a 112-es segélyhívó számon; lelkisegély-szolgálat, valamint a gyámhivatalnál is van lehetőség anonim jelzésre –, azonban sokan nem szereznek időben tudomást a lehetőségeikről.

Első lépésként az osztályfőnöki órák részévé kell tenni ezen lehetőségek bemutatását, hogy a diákok tisztában legyenek vele, hogy hová fordulhatnak segítségért. Ezen felül szükség van olyan rendszer kialakítására is, amelyben a tanulók biztonságosan fordulhatnak szaktanárokhoz vagy más felnőttekhez abban az esetben, ha egy pedagógus (vagy más gyermekekkel foglalkozó szakember) átlépi a jogi és morális kereteket. Ennek részeként egy könnyen elérhető, anonim online bejelentő felület létrehozását is indokoltnak tartjuk.

3. Szigorítsanak a szexuális bűncselekményekkel kapcsolatos eljárásokon! Emeljék 16 éves korra a beleegyezési korhatárt!

Jelenleg Magyarországon a beleegyezési korhatár 14 év, ami könnyen visszaélésekhez vezethet. Ezért a beleegyezési korhatárt indokolt 16 éves korra emelni. Szükséges egyértelműen büntetőtörvényi keretekbe foglalni, hogy 16 év alatti személlyel 18 év feletti felnőtt semmilyen formában nem létesíthet szexuális kapcsolatot. Emellett szükséges a kapcsolódó eljárások komolyabb, következetesebb lefolytatása is.

Ezzel párhuzamosan szükséges a szexuális erőszak jogszabályi meghatározásának felülvizsgálata is. Ha az áldozat fenyegetve van, vagy kiszolgáltatott helyzetben érzi magát, könnyen manipulálható arra, hogy beleegyező nyilatkozatot tegyen, ami a szexuális visszaélések enyhébb megítéléséhez vezethet. Ez 14 éves korban különösen veszélyes lehet, hiszen egy ilyen korú gyermek érzelmi és pszichésen még nem feltétlenül képes valóban felelős döntést hozni. Nem fordulhat elő az, hogy egy elkövető pusztán formai indokokra hivatkozva – például arra, hogy az áldozat “nem védekezett hangosan” – mentesüljön a felelősség alól.

4. Erősítsék meg az online gyermekvédelmet!

Az iskoláknak aktív szerepet kell vállalniuk abban, hogy a gyermekek ne váljanak online átverések, zaklatás (bullying) vagy digitális függőségek áldozataivá – függetlenül attól, hogy ezek az iskolán belül vagy azon kívül történnek. Az intézmények legyenek érdekeltek a prevencióban és a korai felismerésben.

Félévente kötelező jelleggel kerüljön bevezetésre informatika- vagy osztályfőnöki óra keretében az online veszélyekkel foglalkozó oktatás (például az internetes zaklatás, a testképzavar vagy a személyes adatok eltulajdonítása). Ezek az alkalmak lehetőség szerint kiscsoportos formában, illetve egyéni beszélgetések keretében is valósuljanak meg, mivel előfordulhat, hogy nagyobb közösségben a diákok kevésbé bevonhatóak. Ahol lehetséges, az előadásokat tartsa hiteles tapasztalattal rendelkező szakértő! Fontos, hogy ne csupán elméleti tájékoztatásra kerüljön sor, hanem a lehetséges következményeket is szemléletesen bemutassák, hogy a fiatalok valós képet kapjanak az online veszélyek súlyáról.

Több nemzetközi példa (például Ausztrália, Görögország) bizonyítja, hogy a közösségi média részleges, tudatos és együttműködő szabályozás fiatalok javára válhat. A korábbi szabályozói precedens elkerülése érdekében ebben a pontban a szakmai vita és társadalmi egyeztetés fontosságát szeretnénk hangsúlyozni. Fontos, hogy bármilyen változtatás előtt a releváns szakmai és társadalmi csoportokkal folytassanak mély vitát. A tiltás kontraproduktív hatásai elkerülése miatt a megelőzést és a tudatos, célzott edukációt kellene előnyben részesítenie a szociális védőhálónak az iskolai keretek között.

5. Csökkentsék a gyermekeket érő káros hatásokat!

Szükséges a gyermekeket célzó vagy őket közvetve érintő káros reklámok és vizuális ingerek korlátozása, különösen oktatási intézmények, valamint játszóterek környezetében. Indokolt lenne olyan szabályozás bevezetése, amely tiltja a politikai, erőszakos vagy más, gyermekek számára nem megfelelő hirdetések elhelyezését ezeken a területeken – hasonlóan ahhoz, ahogyan a dohánytermékek reklámozása is korlátozott bizonyos távolságon belül. Emellett a kiskorú gyermekek politikai hirdetés vagy kampány céljából történő felhasználásának betiltására van szükség a gyermekek személyiségi jogai és politikai affiliáció nélküli státuszuk védelmében.

7. Mentális Egészség és Szociálpolitika Bizottság

Az iskolai elvárásoknak való megfelelés komoly terhet ró a diákokra, a tartós nehézségek pedig gyakran szorongáshoz vagy depresszióhoz vezethetnek. A pedagógusok, szülők és szakemberek közös felelőssége a megfelelő támogatás biztosítása, ám ez a növekvő rendszerszintű nyomás miatt egyre nagyobb kihívást jelent. Mivel a fiatalok fejlődésük meghatározó részét az oktatási intézményekben töltik, az iskoláknak alapvető szerepük van a mentális jólét elősegítésében.

1. Növeljék a mentális jóléttel foglalkozó szakemberek számát!

Szükségessnek tartjuk az állandó, minden tanítási napon elérhető iskolapszichológusi jelenlét biztosítását, mivel a jelenlegi szakemberhiány miatt a tanulók gyakran kénytelenek az intézményen kívüli, térítésköteles magánellátást igénybe venni, akár tanítási időben is.

A segítségnyújtás hatékonyságának növelése érdekében javasoljuk a jelentkezési folyamat anonimizálását egy diszkrét, online felület bevezetésével. Emellett felülvizsgálatra szorul a szülői beleegyezés kizárólagossága is: javasoljuk egy olyan protokoll kidolgozását, amely lehetővé teszi a konzultációt azon diákok számára is, akiknél a szülői támogatás hiánya akadályozza az ellátáshoz való hozzáférést. Mindemellett javasoljuk a multidiszciplináris szemlélet erősítését, különös tekintettel a családsegítő szakpszichológusok bevonására.

2. Tehermentesítsék a pedagógusokat!

A köznevelésben tapasztalható magas (25 fő feletti) osztálylétszámok megnehezítik az egyéni figyelmet, ami a tanár-diák bizalmi viszony sérüléséhez vezethet. A pedagógusok tehermentesítése és a hatékony nevelőmunka érdekében az alábbi intézkedéseket javasoljuk:

a. Biztosítsanak pedagógiai asszisztenseket a nagy létszámú osztályokban: Szorgalmazzuk az asszisztensek állandó jelenlétét, akik végzettségükből adódóan képesek az egészséges osztálylégkör javítására, és a konfliktusok azonnali kezelésére. Ezzel segítik a diákok integrációját, valamint átveszik bizonyos szervezési feladatok elvégzését, így a pedagógus teljesen a szakmai oktatásra fókuszálhat.

b. Dolgozzanak ki mentálhigiénés prevenciók lehetőségeket: Javasoljuk nyári továbbképzések népszerűsítését tanárok számára, amelyek célja a mentális zavarok és a szuicid hajlam korai felismerése. A probléma észlelése esetén nélkülözhetetlen a szakemberek (pszichológusok, fejlesztők) azonnali tájékoztatása és bevonása.

3. Terjesszék ki az iskolapszichológusok feladatkörét!

A pszichológusok feladatköre ne kizárólag az egyéni problémakezelésre korlátozódjon, hanem kapjon hangsúlyt a megelőzés és a tájékoztatás is. Ennek keretében javasoljuk, hogy havonta legalább egy osztályfőnöki óra kerüljön megtartásra iskolapszichológus bevonásával. Ezeken az alkalmakon a diákok tematikus formában kaphatnának tájékoztatást többek között a droghasználat megelőzéséről, a lelki krízisek felismeréséről, az elérhető lelkeség vonaláról, valamint az egészséges megküzdési stratégiákról. A foglalkozások hozzájárulhatnak az osztályközösségekben felmerülő problémák korai kezeléséhez is. Emellett indokoltnak tartjuk, hogy meghatározott tanulólétszám felett ne egyetlen, több intézmény között megosztott szakember lássa el a feladatokat, hanem több, állandó jelenléttel rendelkező, főállású iskolapszichológus dolgozzon az adott iskolában.

4. Csökkentsék a tanulók mentális terhelését!

Javasoljuk, hogy az értékelésnél ne csak az érdemjegyek kiosztását, hanem a tanulók törekvéseit és fejlődésének visszajelzését is vegyék figyelembe. A Waldorf-pedagógiában alkalmazott epocha-rendszer bevezetése 10. évfolyamig lehetővé tenné a tantárgyak blokkokban történő feldolgozását, a teljesítmény százalékos mérése pedig csökkentené a folyamatos értékelési nyomást. Emellett fontosnak tartjuk, hogy már általános iskolában oktassák a tanulásmódszertan alapjait, hiszen ez hatékonyabb tanulást, hosszú távon pedig jelentős időmegtakarítást eredményezhetne a diákoknak.

5. Biztosítsanak esélyegyenlőséget az iskolákban!

a. Helyezzenek el higiéniai csomagokat az iskolák mosdóiban: Célunk, hogy magasabbra emeljük az intézmények higiéniai szintjét (például kézfertőtlenítő automatákkal, betét automatákkal, rendszeres takarítással, magasabb létszámú takarítószemélyzet alkalmazásával), valamint, hogy kevesebb kellemetlenség és hiányzás adódjon a lányoknál menstruáció miatt. Az egészséges életmód egy elsődleges dolog, amivel muszáj foglalkozni országszerte.

b. Biztosítsanak limitált osztálylétszámot: Annak, hogy egy osztályba 35-40 diák tanul és éli a szociális életét sok negatív hatása lehet. A tanárától nem feltétlenül van lehetősége segítséget kérni, nehezebben megy a beilleszkedés, valamint nagyobb a zaklatás vagy a kiközösítés veszélye is. Az osztályfőnököknek és a szaktanároknak kevés lehetősége marad a diákokkal való egyéni foglalkozásra.

c. Biztosítsanak jövedelmi feltételek alapján napi egyszer ingyenes melegételt, valamint általában támogatott tanszereket minden év elején. Elengedhetetlen, hogy minden diák kortól és szociális háttértől függetlenül képességei szerint vehessen részt az oktatásban.

6. Hozzanak létre városonként (Budapesten kerületenként) cserepontokat a diákoknak!

A "Hozz egy könyvet, vigyél egy könyvet" kezdeményezés hatékony és szükséges a tudás és kultúra fejlesztése érdekében. Ez lehetőséget ad, hogy a diákok továbbadják már elolvasott könyveiket, miközben új olvasmányokhoz juthatnak. Mindez közös élménnyé teszi a tanulást. Egyszerre növeli az olvasásra való ösztönzést, hozzáférést az irodalmi kiadványokhoz és csökkenti a könyvek előállításával kapcsolatos környezeti terhelést.

7. Támogassák a diákok társadalmi integrációját!

a. Támogassák a külföldi származású diákokat a közösségbe való beilleszkedésben: Erre készüljenek workshopok és más tudományos/iránymutató előadások.

b. Rendezzenek az iskolákban multikulturális napokat, ahol a diákok jobban megismerhetnék más országok kulturális, történelmi hátterét. Külföldi diákok esetében ez kiváló lehetőséget nyújtana származási helyük bemutatására.

c. Biztosítsák a magyar, mint idegen nyelv oktatását olyan általános és középiskolai intézményben, amelyekben nem magyar anyanyelvű diákok is tanulnak. Ma már számos intézményben adott ez a lehetőség, ami pozitív eredményeket hozott beilleszkedés terén.

8. Biztosítsanak szakpolitikai támogatást a prevenció előadásokhoz!

a. Államilag koordinált prevenció előadás-sorozatok: Szorgalmazzuk olyan szakértők által vezetett programok bevezetését, amelyek részletekbe menően érintik a mentális elsősegélynyújtás, a krízisintervenció témaköreit. Ezek a programok alapvető fontosságúak a diákok öngondoskodási képességének fejlesztésében.

b. Szakmai segédanyagok biztosítása: Az előadások hatékonyságának fenntartása érdekében javasoljuk egységes digitális és nyomtatott információs bázis (tudástár) létrehozását. Ezen anyagok (pl. módszertani füzetek, edukatív rövidfilmek) biztosítják, hogy a diákok bármikor hozzáférjenek a releváns segítségnyújtó csatornákhöz és krízisszámokhoz.

8. Életkezdés Bizottság

A javaslatcsomag ezen része a fiatalok önálló életkezdését segítő változtatásokat tartalmazza. A szakasz fókuszában a lakhatás, pénzügyi tudatosság és a pályakezdő munkakeresés áll. Célunk egy olyan támogató környezet kialakítása, amely az oktatási reformokon és a célzott pénzügyi ösztönzőkön keresztül valódi esélyegyenlőséget és kiszámítható jövőképet biztosít minden pályakezdő számára.

1. Alkossanak biztosabb jogi keretet a lakásbérlettel kapcsolatban!

Magyarországon jelenleg is rendkívül elterjedtek a hivatalos szerződés nélkül kötött bérleti megállapodások, annak ellenére, hogy a jogszabályok által megkövetelt feltételek jelenleg is a tulajdonosoknak kedveznek. Az államnak anyagi érdekében áll, hogy "fehérítésre" terelje a bérleti állomány minél nagyobb részét, ezzel biztosabb talajt nyújtva a bérlő diákoknak. A lakásbérleti szerződéseket szabályozó törvény megköveteli, hogy a szerződéskötéskor az ingatlan energiahatékonysági tanúsítványa bemutatásra kerüljön a bérlőnek. Ez azonban a valóságban sokszor nem elég vagy nem megfelelően zajlik és a rezsiköltség nagy kockázatot jelenthet a bérlő félnek/diákoknak. Javasoljuk, hogy (amennyiben az ingatlannál lehetséges) legyen kötelező bemutatni a szerződéskötés előtti egy év rezsiköltségeit.

2. Növeljék az életkezdési támogatás alapösszegét!

Jelenleg az életkezdési támogatás minden 2006-ban vagy azután született gyermek esetén fix 42 500 Ft, mely infláció követően kamatozik a gyermek 18. születésnapjáig, amikor illetékmentesen felvehető. 42 500 Forintból (inflációkövetés után kb. 103 ezer forint), amellyel még egyhavi albérleti díjat sincs lehetősége a diákoknak kifizetni, reálisan nem elegendő az életkezdéshez, így kérjük az összeg fokozatos növelését.

3. Enyhítsék a személyi jövedelemadó mértékét a fiatal felnőttek körében!

A jelenlegi rendszerben 25 éves kor alatti személyi jövedelemadó mentesség alól történő kikerülés nagy sokként hat a fiatalokra, ugyanis ebben a korban sokan a munkaerőpiacra kerülés után már biztosítani tudnak maguknak egy pályakezdő életszínvonalat, amivel hosszú távra tervezni tudnak. Erre, az általában nem túl magas kezdőbérre egy 15%-os adó hirtelen hatása rendkívül negatívan hat. Javasoljuk az adómentesség szakaszos kivezetését életkor alapján. Ez alapján 24 évesen a teljes SZJA 33%-át lenne köteles egy fiatal fizetni, 25 évesen 66, majd 26 évesen a 100%-át. Ez az államkasszára csak mérsékelt negatív hatást gyakorolna, ugyanakkor az érintettek számára nagy segítséget jelentene és csökkentheti a kivándorlás mértékét.

4. Hozzanak létre a fiatalok munkavállalását segítő programokat!

A fiatal pályakezdők számára az iskola vagy egyetem elvégzése utáni időszak az életük egyik legbizonytalanabb életszakasza. A tanulmányok befejezése után az első megbízható munkalehetőség megtalálásáig akár több hónap is eltelhet, amely anyagi és mentális terhet is jelent. Ezért indokolt, hogy a diákigazolványokhoz kötött utazási kedvezmények még legalább egy évig életben maradjanak. Ez segíthetné az álláskeresés hatékonyságát és a mobilitást. Emellett ösztönözni kellene a távmunka lehetőségét is, különösen a vidéken élő fiatalok számára, hogy a lakhelyüktől függetlenül tudjanak versenyképes fizetésű állást találni.

5. Bővítsék 2 évre az állampolgári ismeretek tárgy oktatását!

Az állampolgári ismeretek tantárgyat 12. évfolyamon egy évig tanítják a középiskolákban. Számos diák dönt úgy, hogy ezt a tantárgyat választja ötödik, szabadon választott érettségi tantárgyként azért, mert a humán beállítottságú tanulók egyszerűbbnek tartják a természettudományi tantárgyaknál, vagy éppen azért, mert a továbbtanulás szempontjából fontos, esetleg egyenesen követelmény az érettségi állampolgári ismeretek tantárgyból. Ezen kívül a fiataloknak szüksége van arra, hogy az állampolgári jogaikkal; politikai ismeretekkel; a közigazgatás, a döntéshozás és a választások működésével kapcsolatos tudásanyag birtokában legyenek. Ezek olyan alapvető ismeretek, amelyek elengedhetetlenek az újabb és újabb generációk számára, illetve egy művelt társadalom megteremtéséhez. Ezért javasoljuk, hogy az állampolgári ismeretek tantárgy oktatását bővítsék ki két évre, hogy minden diák egyaránt rendelkezessen a magyar és nemzetközi, politikai és társadalmi ismeretek tudásával.

6. Tegyük lehetővé az iskolai notebookok kedvezményes áron történő megvásárlását a végzős diákok számára!

A középiskolások pályázat során a tanulásra, jegyzetelésre, tanulmányi weboldalak áttekinthetőségére tökéletes notebook eszközt kapnak, mely négy év rendeltetésszerű használat során is amortizálódik annyit, hogy újabb négy évet egy következő diák használatában már nem képes megfelelő teljesítményt nyújtani. Javasoljuk, hogy az amortizáció figyelembevételével biztosítsanak lehetőséget a végzős diákoknak a notebook megvásárlására!

7. Az etika tantárgy helyett vezessenek be életvitel tárgyat!

Dolgozzanak ki egy olyan kötelező tárgyat, ami magába foglalja a KRESZ alapszintű oktatását, a pénzügyeket, az elsősegélyt, a családi életre nevelést és a politikai alapismereteket is.

A Nemzeti Alaptanterv (NAT) 2020-ban kiadott legújabb kerettantervében az általános iskolákban 3-4. évfolyamon az etika tantárgy alapóraszámja 68 óra, míg ez a szám 7-8. évfolyamon sem változik annak ellenére, hogy olyan komplex tantárgyak kerülnek be egy diák életébe, mint a történelem, biológia vagy éppen a fizika. Ilyen tantárgyi követelmények mellett az etika tantárgy 7-8. évfolyamon továbbra is ugyanazt a tudásanyagot biztosítja a tanulók számára, mint az alsóbb évfolyamokon.

8. Biztosítsanak ösztöndíjat a gimnáziumi tanulóknak!

A jelenlegi ösztöndíjrendszer szakképzésre fektetett hangsúlya erősen a szakképzés felé tereli a diákokat. A gimnáziumi tanulók jelenleg hasonló mértékű és rendszeres anyagi támogatásban nem részesülnek, pedig sok család számára az ösztöndíj jelentős tényező lehet. A pénzügyi támogatás számos háztartásban döntő szerepet játszhat, kifejezetten az alacsonyabb jövedelmű családok esetében. Ennek értelmében nemcsak az érdeklődés és a képességek határozzák meg a továbbtanulást, hanem anyagi szempontok is. A magasabb szociális mobilitás és a tudásalapú gazdaság hosszú távon való fejlesztése érdekében indokolt lenne bevezetni az ösztöndíjrendszert, akár tanulmányi átlag vagy szociális helyzet alapján.

Ennek a bevezetése hozzájárulna, hogy a diákok anyagi háttértől függetlenül választhassák a gimnáziumi képzést, majd folytathassák tanulmányaikat a felsőoktatásban.

Köszönjük, hogy meghallgatnak!

A Szabad Ifjúság Ajánlata

Főszerkesztő:

Matheidesz Ármin

matheidesz.armin@adommozgalom.hu

További szerkesztők:

Bozai Ákos

Pintér Liza

Hegedűs Balázs

Gyurmánczi Milán

Losonczy Dorina

Dufek Dávid

Balgovics Kitti

A javaslatcsomagot az ADOM Diákmozgalom tagjai és támogatói állították össze.

A dokumentumot a magyar közoktatás diákjai szerkesztették.

ADOM
diákmozgalom